

Sw. Zahra beedriibas krišfigu rakitu agentura Rigā.

Firsts Michaels Barklay's de Tolly.

Kara-wihrs un goda-wihrs.

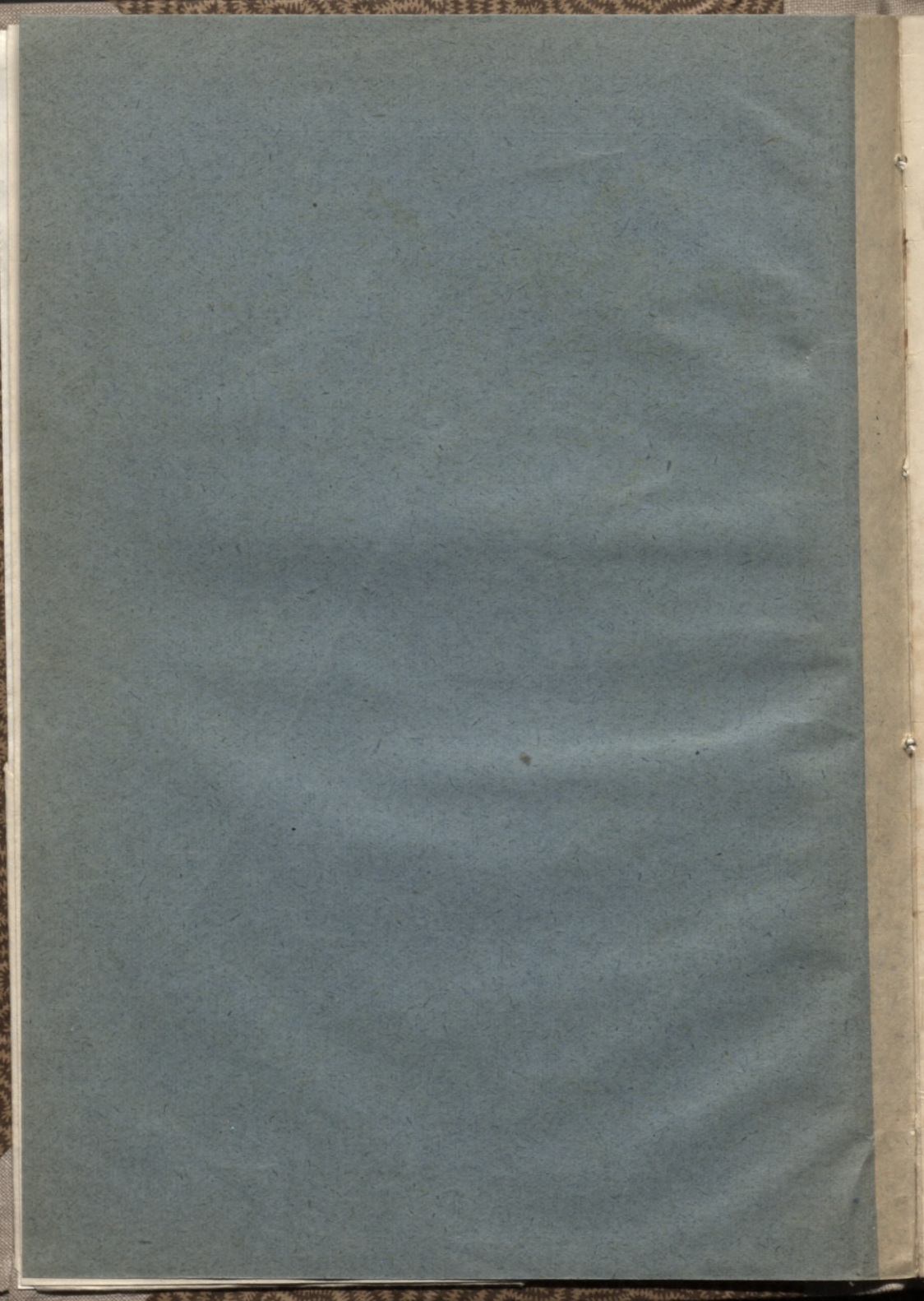
Er wina Rigā jaunzeltā peeminekta bildi.

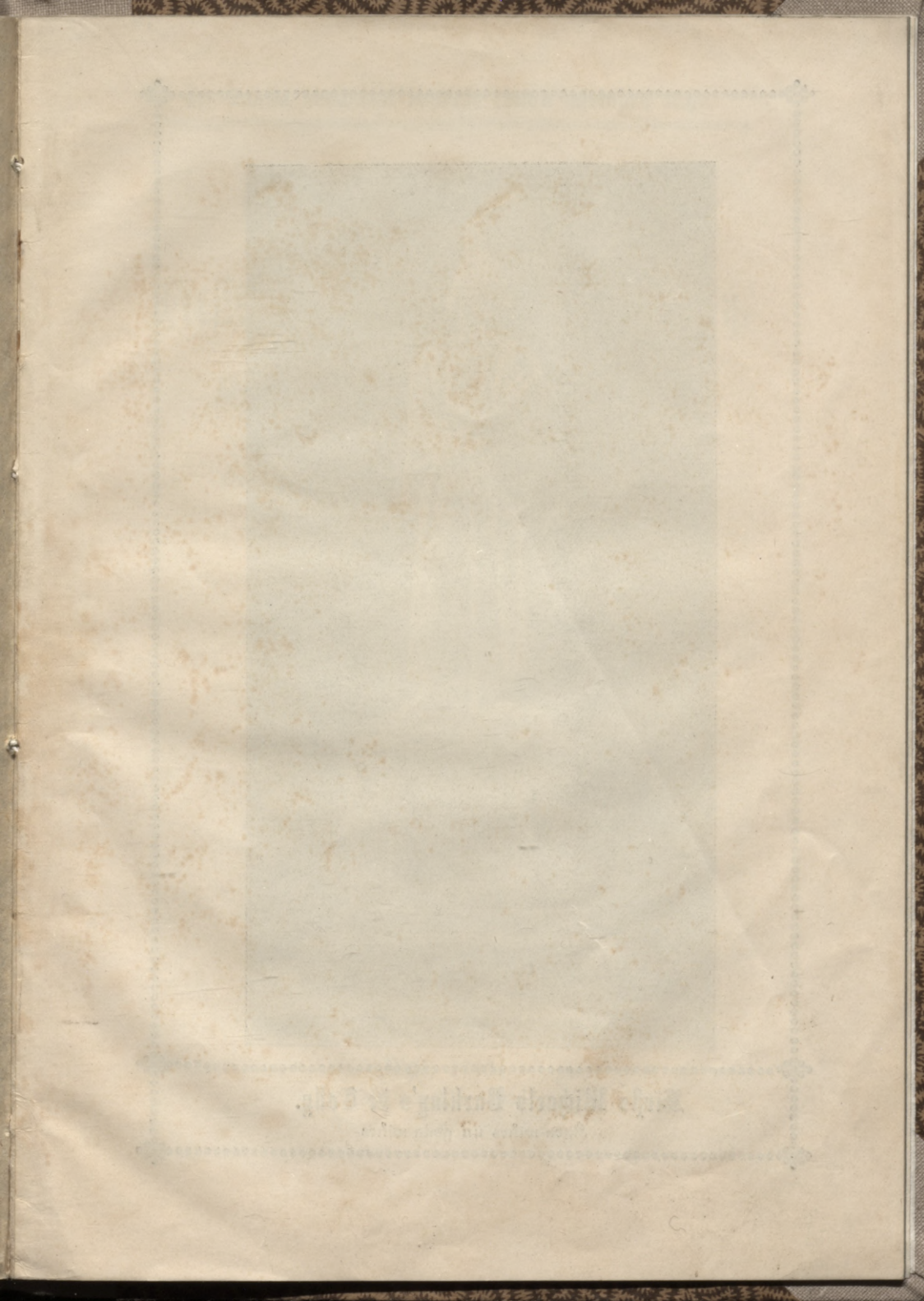
==== o ====

Sarakstijis G. Hillner.

~~~~~  
Mafā 10 lap.  
~~~~~

Rigā, 1913.
Zond un Poliemskij,
Tirgonu (Kauf-) cēlā № 3.

Sirs Michnells Barklay's de Colly.

Kara-wihes un goda-wihes.

L 201
OCT 12-13
9
Sw. Zahra beedribas krīstīgu rakītu agentura Rīgā.

Firsts Michaels Barklay's de Tolly.

Kara-wihrs un goda-wihrs.

Ar wīna Rīgā jaunzeltā peeminekta bildi.

==== o ====
Saraktījis G. Hillner.

~~~~~  
Maksa 10 kap.  
~~~~~

Rīgā, 1913.
Zond un Poliewskij,
Tirgonu (Kauf-) eelā № 3.

L-3
B1

78-47.490 BIBLIOTEKA

78-47.490

Sw. Zahra pee 0303029276 Riga

Wiss. Bibliothek der Universität Riga

Wiss. Bibliothek der Universität Riga

Druckats pee W. F. Häckera, Riga. 1913.

Druckats pee W. F. Häckera, Riga. 1913.

Druckats pee W. F. Häckera, Riga. 1913.

Riga 1913.

Wiss. Bibliothek der Universität Riga
Riga, W. F. Häckera (Druck)

72

Neweenam Bidfemes deklam lihds ſchim wehl naw zelis
 peemineklis paſchā Nigā. Pirmais, tas tā top godinats,
 ir dſimtenē lihds ſchim maſ eewehrotais, bet paſauls
 wehſturē augsti ſlawetais firſts M. Barclay's de Tolly.
 Winam beſ kapa peeminekla ir zelti wehl iſchetri no wara ſeeti
 peeminekli: diwi Kreewijā: weens Peterburgā, Newſtij proſpektā
 (galwenajā eelā), un otrs Tehrpatā, tā ſauktā Barclay'a lau-
 tumā; diwi Wabzijā: weenfahrſchs peeminas ſtabs tuwu pee
 Inſterburgas, newiſai taſku no robescham ſtarp Pruhſija un
 Kauņas guberneu, un glihts marmora tehls peeminas pili
 „Walballā“, ko Bawarijas ſehniſch Ludwigs I. uſzehlis par
 godu ſlaweneem wihtrem. Peemineklis mums tikai tad ko no-
 ſihmē, ja mehſ paſchi ari ko ſinam par ta wihra darbeem,
 tam wiſch ir uſzeltis. Zitadi peemineklis no wara pats par
 ſewi ir gluſchi mehms un wina almina luhpas ir aukſtas un
 nefa neiſteizofchas. Tapehž, tur mahſklai bijis darbs peeminekli
 iſweidot, tur ſpalwai ir darbs attehlot ſcha peeminekla zeenigo
 waroni un wina darbus.

Firſtam Barclay'am ziltis zelms ir melleſjams Anglijas
 ſeemetu dakā, Stou ſemē. Preeſch apmehram 300 gadeem tur
 dſihwoſa ſawā pili kara-wirſneeks Dawids Barclay's. Wina
 ſeewa, dſimusi Gordon, bija mahſija Stou ſemes ſehnineenei
 Marijai Stuart. Dehls Roberts wineem bija nobois audſina-
 ſchanā Pariſē, kahdā ſkolā, kura tolaik iſta wadiu no wiſdedſi-
 gadeem katoku tizibas aiſtahweem, jeſuiteem. Kahds bagats
 kruſtiehws apſolija norakſti ſehnam ſawas muifchas, ja tas tikai
 katoku tizibu peenemſhot. Sehns tam ſtipri pretojās, un kad
 wina ar waru gribeja pee ta peepreeſt, tad wiſch aiſbehdſa
 atpatak uſ Angliju. Tur wiſch peebeedrojās kwekeru tizibas
 ſchirai. 21 gadu wežs buhdams wiſch ſazereja grahmatu, ſas
 ſpehžigi aiſtahweſa kriſtigo tizibu, ta wehl tagad Angliſā augsti
 zeenita, tapehž ka winas walodā parahdas gars un ſpehls.

Angliſā tobrihdi katoku tiziba aikal bija dabuſuſi wirſroku.
 Iſzehlās niſnas wajaſchanas pret teem, ſas apleezinaſa ewange-
 liuma kriſtigo tizibu. Ari jaunais Barclay's ſtarp ſcheem iſta
 apzeetinats; bet wina mahſija, ſehnina Zehſaba I. meita, ar ko
 wiſch ari beeſchi ſarakſtiſās, iſgabdaja winam pilnigu brihwibu.
 ſcha goda-wihra peemina ir uſglabajuſees ari tajōs wina
 ziltis peederigōs, furi pahrnahſuſchi Bidſemē. Zil mums ſinams,

weens no ſcheem, advokaat Johaans Barklay's, 1664. gadâ ir usæmets par Rigas pilsoni. Wina dehls Wilhelms jau palifa par rahtsfungu. No ſcha rahtsfunga dehleem mineſim divus. Weens, wahrdâ Johaans Wilhelms, palifa par leelâs Gilbes wezako un ta dehls Auguſtus Wilhelms par galweno birgermeisteru (1810. gadâ). Dirs, wahrdâ Weinholds Gotthards, palifa par ofizeeru un ta dehls bija ſlawenais feldmarſchals, kura dſihwi un darbus te iſhumâ apſtatifiſim.

Igi ofizeers Barklay's deenastâ nepalifa. Apmebram 1750. gadâ wiſch eemantoja netahku no Balkas pilſteinas Lugaschu Leelo muiſchu; bet jau 1760. gadâ ta bija japabrâd wairakſoliſchanâ, jo par daudſ labſirdigs buhdams wiſch ne-efot pratiſ tirdauds no ſawas muiſchas eewahkt, zil dſihmes uſtureſchanai wajaſigs. To pabrâdewis wiſch ar ſawu laulatu draudseni Margareeti Eliſabeti, dſimusi fon Smitten, pabrâdewis Leifſchmalâ Raunas gubernas muiſchâ „Pomang“ Scheimenes draudſe. Schâs draudſes baſnizas grahmata eewests ſtarp jaunkriftiteem 1761. gadâ 27. dezembri, tas ir pehz muhsu kalendara 16. dezembri, kâ „Barklay fon Tolley funga no Pomang dehls Michaels Andreas“. Pehz tagadejâ Scheimenes draudſes mahzitaja ſpreeduma ar to apſhmeta wina kriftiſchanas deena. Tad laikam dſimſchanas deena paliks neiſſinama ſchim dehlam, kas Barklay'a wahrdam pehzak til leelu ſlawu eekarojis.

Laikam wezakeem toreis ar truſtumu bijis jakaujas, jo ſawu dehlu Michaelu, trihs gabus wezu puifenu, nodewa audſinaſchanâ radineekam Peterburgâ, kahdam fon Bermenten fungam un wina laulatai draudſenei, kureem paſcheem behrnu nebij. Schis kungs bija peedaliſees ſeptingadu karâ ſem pruhſchu karaka Fridrika II. un kâ dſili mahzits zilweks eedwehſa ari ſawam audſeknim eejuhſminaschanos us kareiwja dſihwi un karâinibam. Un netikai to ween, bet ari godprahitibu un pateſigitizibu us Deewu, un ſcho mantu wiſch ſewi uſglabajis nobehrna deenam lihds muhscha galam. Par labdarifchanam, ko no ſaweem audſchu-wezakeem ſarehmis, pateizigais audſchu-dehls beehi ween it ſilti atgahdajees un iſteizees.

Tolaiſu bija paradums, jau nepeeaugufchus behrnus eerakſtit kara-deenasta rullâs, lai tâ iſnahktu wairak deenasta gadu. Tâ ari Barklay's tika 10 gabus wezs tika peerakſtits par wachmeisteru kiraseeru pulkâ. 19 gabus wezu jau wina usnehma teefchâ drenastâ kâ ofizeeru un 1788. gadâ wiſch pirmo reiff gabja lihds karâ pret turkeem. Ihpahchi ſpoſcha preeſch wina bija Diſchakomas zeetofchna eekarofchana. Jaunais ofizeers lodem birin birſot wadija ſawus ſaldatus tiſpat meerigi kâ us parades laukuma. Wezais kara-waronis Sumorows eeteiza wina paaugſtinat majora ſchinâ. Reifareenes Katrinâs II. radineeks, generalis prinzis no Anhaltes, tad wina peenehma ſew

par adjutantu. Generalis fawas laipnibas un taisnibas deht tika no wiseem faweem apalkŋneekem un palihgeem loti zeenits un mihlešs. Sawā firdsprahā wiņsch bija tirs kā selts un drofchs kā klints. Tahds wiņsch it ihpaŋŋi israhdijs fawās darischanās pret firŋu Potemkinu. Šhis firŋs pret turfeem karodams us Peterburgu suhtija tika tās labafas sīnas par fawa kara-ŋpehla stahwolli. Iŋplatijs gan ari pretejas sīnas, ka pateesbā tā nemas nefastahwot, kā wiņsch keisarenei sīnosot. Nu bija kahds ustizams wihrs turpu suhtams, kas ismekletu un isteiktu pateesibu. No Potemkina, kusch tika eestatis kā puŋ-keisars, wisa kreewija drebeja. Weenigais, no kura zereja ihsto pateesibu issinat, bija prinzis no Anhaltes. No keisareenes suhtits us Welno juhru, wiņsch pahnesa teescham zitadas sīnas: ka ar kara-ŋpehlu deesgan wahji fastahwot. Šhis fretmais generalis fawu adjutantu Barklay'u ar laiku loti eezeenija. Wiņsch to nehma lihbs, kad 1790. gadā bija jabodas karot seemekōs pret ŋweedreem Somijas deht, kura tolak peedereja Sweedrijai. Kahdā kauŋā 1790. gadā prinzis, nahwigi eewainots, nowehleja fawu sobinu fawam adjutantam. Barklay's ŋcho tad ari weenmehr nefa kara-laukā.

1794. gadā poŋu karā Barklay's par fawu drofchfirdibu tika apbalwots ar 4. ŋkiras Sw. Jorga ordeni. Ari meera laikā wina darbiba tika atŋhta, jo 1798. gadā wiņsch tika paugstināts par Igaunijas ŋrehlneeku pulka palamneeku un gadu wehlaŋ jau par generali, par to, ka wina pulkā wiŋs tika atrāts preekŋŋimigā kahrtibā. Toreisejais wezais ŋelbmarŋhals Repnins par wīnu ŋazija: „Man drihs ŋamirŋ; lai eegahdasas manus wahrds: no ŋcha generala zeru daubs, tas tiks us preekŋu“.

Turku un poŋu nolaištos kara-pulkus uswaret, us to wajadŋeja mas kara-mahŋklas un sīnibas, bet zita leeta bija, pretistahtees kara-meistaru meistarām Napoleonam un wina armisai, kuru tas bija peeradinājis uswaret ilkurā kauŋā. Barklay's pirmo reisi stahjās preti keisaram Napoleonam ar kreewu un pruhŋu faweenteem ŋpehkeem (1806. un 1807. gadā). Nu tika wehl israhdijs, ka wiņsch neikween drofchfirdigs ŋareiwis bija, bet ka ari prata kā fomanbeers zihnā weikli rihtotees. Kauŋā pee pruhŋu pilŋeh-tinas Eylau lode Barklay'am ŋadragaja labo elsoni, no kura eewainoŋhanas wiņsch nekad ne-efot isahrŋejees. Wiņsch guleja Memelē lasarete taisni tad, kad keisars Aleksanders I. tur apmekleja eewainotos. Keisars tad ari eepaŋnās un runaja ar generali Barklay'u un no tās deenas wīnu wairs neaismirŋa.

Pežs ŋchās ŋatiffchanās ar keisarū wīnam tika ustizeta weŋela diwiŋŋa, un tad nu wiņsch ŋawā diwiŋŋā wiŋu us to labako nokahrtoja, wiņsch tika apbalwots ar Sw. Annas ordena ŋwaigŋi un drihs pežs tam suhtits no ŋauna karā pret Sweedriju.

Winfch tifa eezelts par wadoni patstahwigai nodasai, ar furu bija jausbruhl paschai Sweedrijai. Zuhras lihzišs starp Somiju un Sweedriju bija pahrlahjees ar ledu, un pa šcho 100 werstu garo ledus tiltu generalis Barclay's pahrweda triju deenu laikā wifus sawus strehneekus, jahtneekus, leelgabalus un wesumus. Tifpat leels tā šcha zefojuma drošchums bija ari wina panabfums, jo Sweedrija peekahpās un noslehdsa tuhliit meeru. Wifa Somija tifa peeweenota Kreewijai. Barclay's tifa eezelts par pirmo Somijas generalgubernatoru, un zaur sawu taisnibu winfch eeguwa wifpahreju tautas mihlestibu.

Ar Napoleonu Kreewijai lihds šchim bija saduršchanās tifa zaur to, ka augsthrdigais keisars Alekanders I. armeen žitām walstim, kā Ausrifai un Pruhfijai, gahja palihgā pret warmahzigo usbruzeju; bet nu bija japareds, ka Napoleona neapmeerinamā godfabriba agraki nemitefees, eefams wina sarogi nepliwinafees paschā Kreewijā. Preefch šchās gaidamās žihnas keisars Alekanders I. gribeja atkal pazelt un nokahrtot sawu muhšhigds kards pa dafai ispostito, pa dafai nolaišto karašpehfu. Pee šchabda atjaunofchanas darba wareja buht par preefchneeku tifa karaministrs, jo šchis amats tobrihd bija wifshwarigakais no wifeem Kreewijas waldbibas amateem. Un šcho nu keisars uštizeja generalim Barclay'am 1810. gadā. Nu winfch bija ihstā weetiā. Nepeekusdams un nepeefahpdamees, winfch ruhpedamees ruhpejās pawairot un apbrunot karašpehfu, žif ween bija eefshjams. Kreetnakeem ofizeereem winfch usdewa islubtot un ispehtit to abgabalu, furu domaja par noderigo kara lauku. Winfch lika islabot wejos zeetofshaus un eefahrtot jaunus; lika tur eewahlt wifadu materialu un ehdamas weelas, furas buhtu wajadsigas karašpehfa uštufeshanai. Lai gan winfch bija weenmehr pret wifeem labwehligs, tomehr oisween wehl isnahza saduršme ar saweem lihdsirahdneefkeem, fureem tifa paschu labums ruhpeja un furi wixu apstauda. Winfch bija peekpeests atlikt wifwajadsigalos labofchanas darbuss un usnemt žirus, furi daudsi laika aishnehma un zaur to saweja galwenā usdewuma paweifshanu. Tā karsch iszehlās agrak, pirms nekā wifs pehz nodoma bija šagatawois.

1812. gadā, Jahna deenā, Napoleona karašpehfs pahrgabja pahr Remonas upi, tas ir pahr Kreewijas robešham. Kefad wehl Eiropā tif leels kareiwju pulks nebija redsets, škaitā ap 500,000 žilweku un 180,000 sirgu. Kreewu keisaram bija tifa 175,000 žilweku, to wixeem pretim suhtit. Šhos šahhdija diwās armijās. Pirmā šalafijās ap Wifau, proti ap 100,000 wihru, un šchai armijai Barclay's tifa eezelts par wirswadoni; otrai armijai bija tifa 35,000 wihru ar wirewadoni firštu Bagrationu. Ne masaks šwars kā špehfa leelumam peekshirams ir ari padomam, kā ar špehfu rihfotees. Rahds

galwenais padoms bija jau no pašā saktuma generala Barklay'a rihfosčanai pa kara-lauku, ir peerabdams ar viņa pašā währdeem, kuri gan, tā leekas, plaščaki naw tifušči sinami. Rīgas Doma mufesā ir ušglabajees sabds papīrs no viņa pašā rofraksta. Pašīstamais rakstneeks Merkels laikam gribejis šawā laikrakstā pašneegt šā slawenā Widsemes dehla dšihwes aprakstu un uš to bija islubbees no viņa pašā wajadsiģās sīkas. Weenā lofsnē tas wišu usrakstijis un peesihmejis ari to, ka no pašā saktuma nodoms bijis, tik zil ween eespehšjams, no kaujam iswairitees un Napoleonu eewest Kreewijas dšikumds, „bet to tik sinaja keisars un kara-ministrs“.

Keisars wisupapreeksch bija pawehlejis atpafakwilktees tikai lihds Drifšas pilsehtinai Daugawas malā, kura atrodas 14 juh-dses uš augšču no Dwinškas. Rahds ahrsemneeks bij keisaram dewis padomu, tur apzeetinātā lehgeri šagaidit pretineekus; bet prahtigeem un meerigeem kara-ministra währdeem isdewās keisaru pahreleezinat, ka tā usreis warot pašpehlet wišu ščo armiju. Turklah, ja pehž pawehles turetōs pa labo puši Daugawai, tad pawisam tiktu aischkirti no tām gubernam, kas ar maisi un ziteem pahritikas lihdslekeem bagatas. Tapēhž generalis Barklay's nolēma tahtak dotees lihds Witebskai un zenstees šaweenotees ar sirsta Bagrationa armiju, kura zereja drihsumā šasneegt Mogitewu. Bet ari eenaidneeks jau bija tizis lihds Daugawai un dewās gar ščo straumi pa kreiso puši uš Witebsku, Barklay's ar šawu armiju pa labo upes puši. Nu bija, tā šafot, kahju šazihšste, bet kreewu kahšas tomehr pahrspehja.

Barklay's gan šawā armijā bija wiršpawehšneeks, bet viņa stabwolliis bija deesgan gruhšs. Wiņam bij dauds škaugu augstakās aprindās un ihpafchi šarp teem, kuri pawadija keisaru. Šchee nu wiršneeku nizinadami eeteiza keisaram zitus padomus. Bet keisars, gribedams rahdit, ka pilnigi wiņam ustizotees, ašina par labu, Polozkā armiju pawisam atšahit. Pirms aishetosčanās wiņš wehl apmekleja generali Barklay'u, kuru arada kahdā weenkahrščā šchkuhni, šo šchis par dšihwolka glihtumu nepawisam nebedaja, ja itai kaurur wareša apmestees armijas tuwumā. Keisars pee wīka pašawejās wefelu stundu. Arwabidamees wehl wiņu apkampa un ratōs kahpdams šazija: „Dšihwojat wefeli, general! Leeku šawu armiju jums pee širds; neašmirštat nekad, ka man tikai šchi armija ween ir“. Weena daka no augšteem pawadoneem ašbrauza keisaram lihds, bet laba teefa wehl palifa atpafak. Nu atkal wiršneekam preekschistabas bija pilnas; bet wiņš šawā išturesčanās palifa wehl meerigaks un šingrats nekā agrak jau bija.

Sirsta Bagrationa leeta wehl nebija no keisara šaidri nošahriota. Wiņš tā generalis bija gan wejaks par Barklay'u, bet Barklay's atkal tā kara-ministrs wiņam wareša dot pa-

wehles. Jhpafchi, tad abas armijas faweenojās kopā, weenam
 itf tad wajadsja par galwu buht. Saprotams, ka firsfs Ba-
 grations pehz tabdas faweenofchanās nepuhlejās, bet Barklay's
 turpreti atfal atfina, ka itfai faweenoteem fpehkeem zihnotees
 warot ko panahft pret iahdu pretineeku. Wiafch rakftija firsfam
 Bagrationam laipnigeem wahrdeem un tam lifa pee firds, ka
 fchimbrifcham uf zitu neko nedoma, ka weenigi itfai uf teh-
 semes glahbfchanu: „Tehwsemes bals mubs ffubina uf ween-
 prahhibu . . . Saweenofimees un uswarefim Kreewijas eenaid-
 neekus. Tehwseme tad mufsu weenprahhibu fwehtis“. No fcha
 ifteikuma ir fpreeschams, ka leeta naw wis wehl deenahzigi nofah-
 tota, ja wirf pawehlneekam ar luhgfchanam jaluhdfas otrs wadonis,
 kur, ihfti nemot, buhtu itfai japawehl un japaklaufa. Rakftitajam
 tomehr tas naw par negodu, ka winam neruhpeja wis faws
 wirfneezibas gods, bet itfai tehwsemes glahbfchana. Un wina
 wahrdeem netruhka ari panahfkumu.

Peenahza fina, ka firsfs Bagrationš jau fafneedfif Mogi-
 lewu. Nu Barklay's bija gataws, turpat kauju eefahft pee
 Witebfstas, lai gan Daugawas augftee krafti nebija deefgan no-
 derigi eenaidneeku fagaaidit. Te peenahza otra jauna fina, kas
 pirmo atfauza par maldinafchanu, jo firsfs Bagrationš ne-efot
 wis libds Mogilewai nahzis, bet jau eepreekfch nogreesees uf
 Smokenftas pufi. Nu wairs nebija eefpehjamš tur kauju uf-
 fahft, lai gan jau wifas pawehles bija dotas, ka ribideenā kauja
 jaefahft. Generalis Barklay's nolehma tad ari uf Smokenfku
 dotees. Bet lai pretineeks tuhlt fcho wina nodomu nemanitu,
 wiafch pawehleja grafa Pahlena waditeem jahneefkeem eenaid-
 neeku wehl libds pusdeenai ufawet, jo fcheit zaur Daugawas
 augfteem krafteem eetezeja Daugawā fchaura dfta upite. Zaur
 fcho dfto aifu neleelam jahneeku pulkam isdewās frantfchu
 pirmo nodatu, kura jau tuwumā parahbijās, apturet libds pat
 wafaram. Wafara krehflibā Barklay's aifweda fawu armiju
 projam wiflabatā fahribā un wifā klufumā, tā ka nahlamā
 ribiā frantfchi welfi mekleja fawu pretineeku. Labu laiku wiai
 bija nefinafchanā, uf kuru pufi pretineeks nogreesees. Deenu
 wehlf Napoleons eegahja Witebfstā. Bet nu atfal Barklay's
 fahfumā newareja finat, kurf Napoleons greesifees, waj uf Pe-
 terburgu waj uf Mafkaw; tapehz wifupapreekfch wiafch ar fawu
 fara-fpehflu apftahjās pee Poretfchjes. Bet tad peenahza fina,
 ka frantfchu armijas leelafā nodata teefot uf Smokenftas pufi
 wadita, tad ari Barklay's feigfchus dewās turp. No fchejeenes
 wiafch atfal rakftija firsfam Bagrationam, ka efot ftingi ap-
 nehmees, pee Smokenftas ftahtees eenaidneekam preti un uffahft
 kauju. „Tehwsemes wahrdā juhs luhdfu, wifstafnafā zelā uf to
 ahrafō feigtees uf Smokenfku.“

Firts tab jau 2. augustâ eebrauzâ Smotenskâ, fawai armijai papreefschu. Barclay's redseja pa logu wina kareeti peebrauzam. Apjosees ar sawu goda lenti, winsch steidsâs wezafajam generalim pretim ar raportu, kâ tas deenasta fahribâ nolifts. Nu, kâ lifâs, wifa nefassana un pahprafchana bija islibdsinata, jo firts labprahitigi padewâs jaunakâ generata pawehlem.

Napoleona kara-spehfs bija plaschi isbalits: no Surasch pilsehtinas libds Mogikewai, un pats wehl bija Witebskâ. Bajadsseja atpubschanâs. Witebskâ sirgi dabuja tikai wehl saku baribu un fara-wihri dabuja maisses weetâ itkai miltu putru. Akas un awoti bija isfihfufchi un jau kreewi zeeta no ubdens truhkuma, bet frantscheem atlikâs tikai purwju ubdens. Nu jaunakee generati stipri usstahjâs, ka esot wifisidewigakais laiks usfahit kauju. Barclay's tam ari peekrita, taut gan ne wifai ar labu prahu. Wina adjutants fon Voewensterns raksta par scho nobomu fefofcho: „Nefad wehl nebiju redsejis generali tahdâ eefschesjâ nemeerâ kâ toreis, jo winsch laitam fewi nebija sfaidribâ“. Feelafu nodaku teefcham weda atpakal pa Witebskas zeku us Rudniju. Masakâ kaujâ kasakeem bija ari uswara: bet Barclay's dewâs atkal projam, un tâ kara-spehkâ stipri ween ar wina rikfoschanos nebija meerâ, ihpafchi ofizeeri winu apwainoja, ka winsch tihfcham neattaujot pascham kara-spehkam isfarot droschu uswaru. Ja, pat par nobeweju wina fâuzal! Barclay's raksta keisaram, winsch it labi sinot to, ko winam ofizeeri un ari firts Bagrations pahmetot; bet winsch faka: „Mums naw jadomâ us flawu un fposchumu. Mums jadomâ us to, kâ scho warmahfu, kas pehz wifas pasaules tihko, waram uswaret un wina spehku pawifam fadragat. Schis mehrkis ir tikai tâ panahkams, ka faru, jif ween eefpehjamâs, wilzin nowilzinajam“.

Napoleons fawu armiju wifâ klufumâ ais dsiteem mescheem bija aiswedis libds Dnepras upei un steidsâs tâ fâfneegt Smotenskâs pilsehtu, lai zaur to winam buhtu zefsch bribws us Maskawu. Barclay's turpreti tikai masu nodaku bija atstahjis Smotenskâ un Bagrations armiju jau ari bija nosuhitijis tahfal pa Maskawas zeku. Pats nu ar sawas armijas galweno nodaku ar leelu steigchanos steidsâs us Smotensku. Wezâ pilsehta ar fremli us Dnepras augstâ krasta bija labi apzeetinata ar 17 torneem un 40 pehdu augsteem un 17 pehdu plateem muhereem. Kauja bija toti nikna. Preekschpilsehta un ari pa dakai pate pilsehta nodega. Kreewu puse krita ap 6000 kareiwju, bet frantschu puse ortal. Ihpafchi 5. augustâ kreewi kahwâs slaweni. Bagrations rakstija Barclay'am, lai neatfahfot Smotensku, bet Barclay's tomehr pawehleja to darit un ari tiltu fadedsinat. Nu dusmas un nefassana generatu starpâ wairs nebija walddamas. Keisara brahlis Konstantins sadabuja wairafus generatus un ar teem dewâs pee generata Barclay'a un tam usspeedâs, lai isdoto

pawehli atfauzot. Bet wińsch meerigi un noteikti teem atgah-
 dinaja tās teeftbas, kas tikai wixam tā wirspawehlneekam esot.
 Leelfirstu Konstantinu suhtija us Peterburgu pee keisara ar
 kahbeem fwarigeem raksteem, kuras tikai keisara brahlim warot
 ustizer. Taisam dabujis no Peterburgas kahdu aistradijumu,
 Barklay's pehz tam keisaram paskaidrojis, ka tablaka kauschanās
 ar eenaidneeku prasitu lihds 10,000 saldatu dshiwibas un zaur
 to nefa kauja nepanahktu; tagad wismasakais wińsch otru armiju
 esot isglahbis, nepasaudejot neweenu saldatu, un tomehr aistrustojis
 Napoleonam Maskawas zelu.

Alisešana no Smolenskās notika tumščā nakti, ka daschi
 pulki, un lihds ar wineem ari Barklay's šawā kareetē malbida-
 mees atgreesās drihs atpakaļ tai pašā weetā, no kuras bija
 isgahjuschi, un turklabt frantschu kara-pulki dšinās wineem pakat.
 Pa zelu wehl notika karstas zihnas. Barklay's iszeeta lihdsi
 wifas breefmas. Generalis Tutschkows, peegahjis pee wixu,
 sinoja, ka wairs newarot turetees pret eenaidneeku noteiktā weetā.
 Tam wińsch usfauza: „Greeschatees atpakaļ us šawu weetu, tur
 nomirt; ja wehl reis nahkfeet šchury, juhs noschawschu“. Tas
 ari us weetas klaukija un šawās lihds wafaram, kamehr pats
 tika eewainots un šaguhstis. Barklay's, lai gan bija labširdigs,
 tomehr daschreis neapšwehra, ko zilweki un sirgi war isturet.
 Adjutanti, kureem wińsch ustizejās, nedabuja atpuhstees; bet
 ziteem turpreti nebija atkal nefa ko darit, un par tahdu deenas
 šagšchanu apstaitees, reis wifseem adjutanteem, isnemot trihs, lisa
 25 werstes šahjam noet.

Kara-spehtu pa šahnu zekeem wadit bija loti gruhti; tiltini
 panefa gan semneeku wesumus, bet ne tā leelgabalus. Reis, kad
 tilta pawisam nebija, kahds ofizeers lisa noplehst semneeku
 mahjas zekmalā, lai tā šadabutu lokus preefsch tilteem. Zemi
 gar zekeem bija no eedshwotajeem tā ismiruschī un zaur to Na-
 poleons palika ari bes kahdām šinam, kurp kreewu armijas ais-
 greesuschās. Šche Kreewijas serde Napoleonam ari wairs
 speegi nebija, kā Polōs, kur schibdi tajā šinā teizami pakal-
 poja. Galwenais ufdewums nu bija, usmellet kaujai isdewigu
 weetu. Palkawneeks barons Tolls, no Zgaunijas muischneezibas,
 dšili mahzits wihrs kara-mahškā, rahdija generaleem weetu,
 kuru wińsch kaujai derigu bij ismellesis. Bet firsts Bagrations
 ar to atkal nemas nebija meerā, un ari Barklay's pahmeta
 šawam apakšneekam baronom Tollam, ka ne-esot labaku weetu
 israudšisees. Šchis nu ihši un stingri atteiza, ka wińsch newarot
 labaku kaujas lauku gahdat, ja daba pate to ne-esot nowehlejusī.
 Bagrations štirās dšmās wixu aprahja, waj tā us preefsch-
 neekeem esot šarunā un ihpašchi us tahdu, kas augstako zeenibu
 pelnot un no ša armija, ja, pat wifa Kreewija gaidot šawu
 glahbschanu. Wińsch pats, kaut gan esot wezakais generalis,

tomehr klauſot wirſpawehlneekam, winu zeenidams fà retu goda-wihru. Wiſch fà preeſchneeks buhtot lizis palkawneekam nemt us plezeem ſinti, tas ir: wixu paſemotu par weentaftrſchu ſal-datu. Tolls zeeta klufu, un ari Barcklay's, jo wiſch aſſina, fa baronam ſchiri leetâ biſa taiſniba, tifai wahrdôs wiſch biſa noſeedſees.

Kara-ſpehks nu dewâs tahtaki atpatak libbs Zarewo-Sai-miſchſches meeſtam, un ſcheit nu Barcklay's gribeja uſſabti kauju; bet te atbrauza firſts Kutufows, fà no keisara jaunezejtais wirſpawehlneeks, furam nu abi diwi, ir Barcklay's, ir Bagrations, biſa padoti. Barcklay's pee keisara no naidneekem biſa aiſween no jauna apwainois, fa wixam ne-efot ne ſpehjas, ne ari gribas, iſſchkiroſchâ kaujâ uſwaret, un fa armijâ uſtiziba pret wixu efot iſnibfuſi un tapehz leeta newarot iſdotees par labu. Keisars nu biſa iſredsejis par noderigako Kutufowu. Barcklay's rakſija ſemes tehwan: „Iſweenam japreezajas par to, fa nu tifai weens wirſneeks un pawehlneeks eezelts wiſai armijai, furam padota pilnwarâ, rihtotees preeſch mehrta ſafneegſchanas. Es ſubtu ſawas luhgſchanas us debefim, lai teizamam noluhkam buhtu ari peenahzigi panahkumi. Preeſch ſewis paſcha neſo zitu newehloſ, fà tif to, rahdit, fa eſmu gataws, ſawu dſihwibu netaupot tehwijai kalpot jebkurâ weetâ un ſahrtâ“. Ka ſchee iſrunatee wahrdi nebija tuſſcha leeliſchanas, peerahbijâs kaujâ pee Borodinas.

Nupat paaugſtinatais firſts Kutufows biſa 15 gadus wezaks par Barcklay'u, jo wiſch jau biſa pee 70 gadeem. Jabt Kutufows jahja tifai ſokeem un iſſu laifu; bet ari gara darbiba drihs peekufa; tapehz dauds ko uſtizeja jaunakeem ſpehkeem, ii ihpaſchi palkawneekam baronam Tollam, ko wiſch jau paſina fà ſawu bijuſcho audſekni kadetu forpuſâ. Tolls paſchulais biſa generala Barcklay'a palihgs, bet nu Kutufows to peenehma pee ſewis, un ko Tolls winam eerunaja, to beechi ween Kutufows aſſina par peekemamu, fà reis kaujâ us wixu ſazija: „Kahrli, ko tu man teiſſi, to darifchu“. Gudribâ firſts Kutufows warbuht biſa pahraks nekâ weenteeſigais goda-wihrs Barcklay's, un it ihpaſchi us wiltigu gudribu. Turklabt Kutufows biſa „ihſts freews“. Armijâ dauds freeweem reebiin reeba, fa pabrak leelâ ſkaitâ zittanteefchi biſa par walbitajeem un waditajeem. Barcklay's fà НЪМЕЦЪ (wahzeetis) ne zaur ſahdâm ſpoſchâm uſwaram nebuhtu ſpehſjigs bijis ſaldatus tâ ſajubſminat fà Kutufows, Michaels Mlarionowitſchs, kuru wixi jau pirmajâ deenâ apſweiza ar ſtanofcheem ura-ſauzeeneem.

Firſts Kutufows armiju tolaik ſatifa pee Zarewo-Sai-miſchſches. Schi weeta biſa iſfraudſita fà deriga kaujai, un leet-prateſi ſpreeda, fa labaka ſtarp Smolensku un Maſſawu ne-efot arodama. Bet jaunais wirſwadonis laifam gribeja patâ kaujas

weetu isredset un tapeh; dewäs tahtak lihbs Borodinas fahdschai, kura no Massawas tikai 160 werstu tahtu. Kaujas laufs tur bija deefgan fchaur; iihrumus apfahrtne noyfahwa un kaiminu fahdschai, Semenowfai, noabrdija wifas ehfas. Kreewu pufe bija fassaititi 104,000 kareiwju un frantschu pufe 123,000. Ap pulksten 6 no rihta frantschu leelgabali eefwanija kauju. It ahtri ufbruka Borodinas fahdschai, un tur pee fkanfim, kuras peh; generaku Rajewffija un Bagrationa wahrdeem bija nofauktas, eefahkäs nikna kauja. Skanftis pahrmains fche bija drihs kreewu un drihs atkal frantschu rokäs. Leelgabalu fchahweeni rihtbeja tif beefchi, it kà kad fchautu ar flintem. Kreewi fahwäs tif waronigi, ka teiza, ka wifä kaujas laukä ne pehdas platuma ne-efot bihis preefch kahda gkehuka. Ihpafchi daufs zeeta orä armija, un firfts Bagration's pats rika tif grubti eewainois, ka fahdas nedelas wehlaki nomira. Kà beidsamo fweizeenu winfch fawam kara-beedrim Barklay'am lifa fazit fchos wahrduf: „Armijas glahbschana nu fahwot tikai wina rokäs. Wehl lihds fchim wifis ir labi. Deews lai winu wehl isgi uftura“.

Barklay's bija wadonis, kurfch kà ar ebrgla azim eeraudfifa katru kuftribu kaujas laukä un, fur ween ifrahbijäs par wajadfigu, nekawejäs dotees ari pafchä karftakä kaujas uguni. Schai deenä peezi firgi fem wina tifa fafchauti, wairaki no wina adjutantem krita waj tifa eewainoi. Ap pulksten 2 deenä winfch nowebroja, ka frantschu ftiprafee jachtneeki, kirafeeri, taifas ufbrukt kreewu fahfneeku pulkam pafchä armijas widä. Tuhlit atfauza diwus braschakos kawalerijas gwardijas pulkus un pats winus wadija kaujä. Winu ufbrukums bija tif warens, ka azumirkli leeta bija iffchirta, dfrdeja winu jachtneeku kruhschu brunam tikai kà weenu zirteenu ufzehrtam. Ar reifti wifit bija beigti un kà pelawas iffaisiti. Pafchas karftakäs kaujas turumä Barklay's fehdeja it meerigi fawä firgä, pilnä kara mundeerä trim swaigsnem pee kruhtim un generala zepuri galwä. Jo breefmigali ap winu wilnofa kaujas bangas, jo drofchaks un meerigaks winfch illitäs. Pafchä kaujas karftumä wifa usmaniba bija peegreesta tam, kà galwenäs kuftribas norifinajas, un lodem nekahdu wehribu ne-pegreesa, lodem, kuras fchur tur eewainofo winam wiftuwalos; bet kad iffchirofchee brihschi pagahja, tad winfch atkal teem bija lihdszeetigais draugs un palihgs, kuxam ftiwri rubpeja fawu apafchneeku liftenis.

Tikai ap pulksten 6 wakarä generalis nofahpa no fawa firga, un it kà zauru deenu nefa nebija baudifis, tad no fawa adju-tanta peenehma fahdu glahfiti ruma.

Kaujas leefmas apdfifa un apklufa. Abefäs pufes fpehki mafinat mafinajas. Kauschanäs bija pahrakti dedfiga, jo kreewi ween fchini deenä bija faudefufchi kaujai nederigus kà nofautus, it eewainotus 52,000 wihrus, tas bija pufe no wifas armijas,

un frantscheem bija nokauto un eewainoto ap 35,000 wiuru. No Astrachanas drošsirdīgā krasēeru pulka salastijās tīkai 95 us šaweem sirgeem. Kreewi nebija atpataf aidishti, fapehž Kutusows sūvoja keisaram uswaru. Papreeksch nodomaja nabkamā deenā zihnu no jauna usfabht, ari saldari to wehlejās, un ari patš Barcklay's sabdu brihdi us to domaja; bet tad ahri apšwehra, ka Napoleonam wehl ešot 90,000 wiuru pret tīkai 52,000 wiureem kreewu pušē, un tadeht nolehma, nabkamā rihā dotees tīkai taisni us Maskawu. Generata Barcklay'a azis, furās kaujas laukā zauru deenu bija walā stahwejusčas, tagad ari nakti neaisdarījās, jo winam wišs bija janofabrtu preeksch kara-spehta zefojuma. Šoreis ar to gabja gan newisai fabrtigi. Šypaschi leela data eewainoto bija jaatstahj kaujas laukā. Un tee, kas bija nowheetoti Moschaiskas pilsehtas leelafōs namōs un basnijās, pehžak tīka ismesti us eelas no frantscheem, kuri šawus eewainotos winu weetā eewetoja, jo steidjās kreewu armijai usbrukt. Galwenais jautajeens nu bija tas, waj Maskawas preekschā wehl reis kauju usxemt, jeb mahmulixu Maskawu pamest eenaidneeku rofās. Kaujas lauks no wadona palihgeem bija no jauna isfraudstis, tā fauktais Swirbutu kalns, no kura wisa pilsehta bija pahredsama. Še nu Kutusows ar kabdeem generakeem gribeja weetu apskaiti. Patš šawā nesamā krehtlā eefehbees pawehleja papreeksch amest brofastu; bet Barcklay's apmeerinaja šawu ehstgribu ar melno puru — un turklaht wehl bija pušstims ar drudsi —, šahpa tublit sirgā, apjagt un apluhkot kaujas lauku. Romanijis, ka weens no wina generakeem winam nefeko, tublit šubtiija šawu abjutantu winam pakaf, šazidams: „Atwedat man winu šchurpu un lai kaut kumos wehl buhtu winam stary sobeem un rihli. Tahdi ir šchee fungi, darbs aisween japafaldina, jo deenastis ween ir par šaufu, ari preekam šaws laiks wasadstis“. Kutusows, no abjutanta dsirdejis Barcklay'a wahrdus, tīkai šazija: „Zahjeet, mihtais general, tublit, Barcklay'am nedrihtstam list' gaidi, ar brakastu es gan weens patš tīšchu galā“.

Ismekleto kaujas lauku Barcklay's atšina par pawisam nederigu, un winam pekrita ari gandriht wiš galwenakee generaki, kuri bija šapulzinati, pahspreest šcho šwarigo jautajumu, waj kauju wehl usfabht, jeb Maskawu pamest eenaidneekam. Barcklay's peerahbija, ka, lai gan tas jo šahpigi ešot, tomehr wehl šwari-gaka nekā Maskawa ešot wisa Kreewija. Nedrihtstot jau tīf loti pamasinato armiju zaur neisbewigu kauju isnihzinat jeb šadragat, jo ja keisaram wairs nebuššot nekahdas armijas, tad ari eenaidneeks ar wišu Kreewiju darisšot pehž šawas eegribas; bet turpreti, ja tīkai armija rihššotees pareisi, tad taisni Maskawas eenemšchana eenaidneekam isboschotees par postu. Kutusows tad ari nolehma dotees tablaki ais Maskawas us Masanu.

To nakti peh3 ſcha nolehnuma wiſch eſot pawadijſ leelâ uf-
raukumâ; ſtahta, ka eſot pat raudajiſ. Netikween Maſſawa
ar wiſam ſawâm ſwehtinjam bija japamet eenaidneeka rokâs,
bet ari 10,000 eewainoti ſareiwſi, kuzi peh3at teefſham leefmâs
gahja bojâ, un beſ tam wiſads kara-materials, tâ: 80,000 ſintes,
60,000 ſobini, 27,000 leelgabalu lodes u. t. pr. Tas wiſ nu
bija jaatſahj eenaidneekam.

Veelu armiju koti gruhti weſt zaur tahdu pilſehtu. Spee-
ſchanâs pa eelam bija tahda, ka pat Kutuſows ar ſawu pawa-
ditaju pulku netika taiſnâ zekâ zauri, bet bija aplinſus pa no-
malas eelam jamokas. Generalim Barklay'am peenahjâs wiſu
aikal ſahrtot un weſt uf preekſchu. Ari pilſehtas eedſihwotaji
bareem ween behbſa pa tãm paſchâm eelam un teem paſcheem
wahrteem, pa fureem kara-ſpehts gahja. Pih3 ſchim pilſehtas
eedſihwotaji bija meerigi iſturejuſchees, jo wizi bija dſirdejuſchi,
ka pee Borodinas Kutuſows eenaidneeku uſwarejiſ. Ramehr
generalis Barklay's pee afmina tilta armiju ſew palaida garam,
lai wiſu nowehrotu, kaſ buhtu nekahrtibâ, un aikal eegroſitu
peenahjigâ ſahrtibâ, winam peeneſa ſinu, ka tirgonu eelâs
(Goſtiniſ dworâ) magafiſnas teefot no ſaldateem iſlaupias; bet
ſirahbijâs, ka tirgoni paſchi ſaldatus biſ uſaizinajuſchi, lai prezes
labat nahtot paſchu kauſchu rokâs nekâ tâs buhtu jaatſahj
frantiſcheem. Zaur to tad 6000 ſaldati iſklibda un noſebojâs,
tâ ka krita guhtneezibâ un breeſmu likteni.

Generalgubernators Roſtoptſchins ſahſchus dewâs libdſi ar-
mijai, jo beidsamâ laikâ wiſch nepeedodami bija riſkojees.
Wiſch bija tizis iſweſt projam no pilſehtas ugunſdſehſeju
ſprizes un peh3ejâs deenâs ari wiſus zeetumneekuſ palaidiſ
brihwâ.

Napoleons preekâ mirbſofchâm azim bija noſkatiſjees no tahda
kalna uf baſtaſmenaino Maſſawu; bet mehms un iſtruhjees wiſch
jahja pa kauſchu tuſſchâm eelam. Jau 2. ſeptembri weetâm uf-
ſchahwâs duhmu mahſoni un pa nakti redſeja ſarkanas leefmâs.
3. ſeptembri, ſad Napoleons apmetâs kremli, degſhana tâ pee-
nehmâs, ka wiſ leefmoja weenâ ugunſ juhrâ, un deenu wehlaſi
winam kremliſ bija jaatſahj.

Sahlumâ pa wiſu krewiju par wainigeem tureja frantiſchus.
Jau no tataru laiſkeem tautâ tiſa arween runâs, ka ſweſchi kara-
ſpehti debſinajot un poſtot pilſehtas. Kad frantiſchi jau bija
projam, tad domas wehrſâs uf zitu puſi, proti: Roſtoptſchins
eſot pais lahpu eemetiſ ſwehtâ pilſehti, un ſchahdu darbu uf-
ſlaweja par warona darbu, kaſ wiſas krewu tautas wahrdâ pa-
ſtrahbars. Pais Roſtoptſchins wehlaſ iſlaidiſ maſu grahmatu ar
wirſrakſtu: „Pateſſiba par Maſſawas degſhanu“. Ugunſ eſot
zebluſees pate no ſewis. Jadomâ ari, tâ ſchur tur pilſehti tanis
uſtraukuma piſnâs deenâs ugunſgrehti buh3 tâpat iſzebluſchees,

jo premebram armijas preefschneeziba pate lifufe kahdas laimās unē ar wišu lohdiņu fadēsinat, no sam blakus mahjas ari fahkufčas degt; bet tomehr wehsturneefi spreesch, ka Rostop-
 ischins bijis pats tas pawehletajs, jo pehz fahdam wehstulem,
 kà ari no wairak eepreesch isieilteem wahrdeem tã esot ja-
 domã. Kahdã fludinajunã generalgubernators Massawas ee-
 dsihwotajeem bija isdewis pawehli, gahdat few eeroschus, fahdi
 ween buhtu atrodami, un it ihpafchi dalkchas, furas pret fran-
 tscheem esot derigas, jo tee wairak nefwerot par falmu kuhl.
 „Ja mehš eenaidneekus neuswarefim, tad winus fadēsinasim
 Massawã, ja eedroschinasees pilsehtã eenahlt.“ Wehslak leetprateji
 norahbija us to, ka pilnigi buhtot peetizis, ja tifa baribas lih-
 dselkus tolak isnihzinatu un eedsihwotajeem drihsafã laikã listu
 pilsehtu atstah, tad dedsinaschana nemas nebuhtot bijusi wajadliga.
 Tee, sam tik daudf mantas leefmãš gahja bojã, tad ari pret
 Rostopischinu wehrsa fawas dufmas, un tapehz winsch scho wa-
 rona flawu no sewis gribeja nowehrst. Jo no fahkuma usfla-
 weto warona darbu pehzak neweens par tahdu negribeja atsiht.

Peterburgã pirmã sira parahbijãš zaur fahdu zekineeku, un
 proti tifa ta, ka armija pate Massawu bes kaujas esot pametusi.
 Par to wisi tã bija isruhufchees, ka wehslak sinas par degschanu
 nemas tik leelu eespaidu wairs neatstahja.

Keisars, par degschanu wehl neka nesinadams, peeprahija no
 Kutusowa paskaidrojumu. Schis tad 4. septembrĩ dewa rakstisku
 sinojumu tifa par uswaras deenu pee Borodinas, bet par Ma-
 skawas degschanu ne wahrda nepeemineja. Gan winsch keisaram
 atsinãš, ka armija preefsch kaujas esot bijusi par wahju, bet
 winsch to jau deelgan fadragatu esot fanehmis. Ar to nu
 waina atkal generalim Barklay'am tifa usgreesta. Keisars par
 Kutusowu, kas winam pateesibu tik ilgi bija slehpis, bija stipri
 dufmigs. Nu gan daudsi, turklah ari keisara brahlis, runaja,
 ka wajagot lihgt meeru, bet keisars palika nelokams. Napoleons
 pats ari no fawas pufes pirmos fokus spehra us meera pusi,
 laikam fajusdams, ka ar karoschanu te wairs neko nepanahks;
 bet no treewu pufes us to nemas ne-eelaidãš.

Armija bija aiswesta lehgeri pee Tarutino. Sche nu Barklay's
 atfina par noderigu apstahtees. Lihds schim Kutusows, wismal
 abrejt nemot, pret Barklay'u godam bija issuresees; bet wehslak
 generalim forteli eerahbija ahrpuf lehgera. Turklah reis Ku-
 tusows aisubtija 25,000 saldatus no wirsgenerata Barklay'a
 armijas, bes ka eepreesch par to buhtu pasinojis. Slims buh-
 dams un pahrak daudf eewainots fawã dwehfelē, Barklay's
 prahija atkauju, us fahdu laiku aisbraukt. Gudrais Kutusows
 no semis to negribeja atkaut, bet kã kara-ministrs pats
 Barklay's few to atstahwa. Bijuschais Barklay'a adju-
 tants Loewensterns stahsta par pehdejo farunu, kas wi-

nam bijuk ar generali pirms aibrauffšanas. Barclay's fazijis: „Tagadne ir pret mani un man jaatkahpjas, bet redsu nahlamibu, kas wifu pahrdomajoschi paprlis un par mani spreedis taisnaki. Man bija lemts, wahgus ufdabut kalnā, bet lejup stubrejot wahgi ees pašchi no fewis, un par scho jautro brauffšanu lejup wirspawehneefu es nekabdā sinā neapškaušchu; labprahht gan dalibu nemtu kā weenfahrschs wirfneefs ar sawu strehneefu pulku, ja apstahkli ween to atkautu; bet atshstu, ka manim sche paleefot armijā war rastees leela plaiša. Atstahstu jums armiju, kas ir labi ustureta, labi apgabdata un us kauju katrā azumirkli gatawa. Genaidneefa fara-spehks turpreti tagad ir sabojats un leelā issfamifumā. Ar winu waram tagad rihkotees kā patihkas. Lai Deems juhs fargā, mihkais Voewenstern, jo tas man ir preeks, ka us schkiršanas wehl jums waru paštot, ka leisars pehz manas eeteifšanas juhs ir paaugstinajis par podpalkawneefu, tas ir par juhsu brafchumu kaušā pee Borodinas“.

Ari usglabajusees wehstule, ko generalis tobrihd rakstijis sawai seewai, kura bija dšimuk fon Smitten, tāpat kā wina mahte. No seewas brahka wiafch bija eemantotis neleelo Beckhof muischu Wilandes aprinkli, apmehram 30 werstes no Walfkas. Tur wina seewa laikam dšihwoja, kamehr pats bija fara. Lai nu wiafch rakstija 18. septembri 1812. gadā: „Pret sawu gribu beidsot man bija jaisuhdsas atlaischana no armijas deht sawas wahjās wesehlibas uflabofšanas. Igojos pehz pilnigas atlaischanas no deenasta, jo esmu noguris un zeeschu tillaš pee meefas kā ari pee dwehseles. Wini labi sin, ka man nekahdas mantas naw, un tapehz warbuht wini domā, ka man japaleef wehl deenastā; bet tur wini stipri maldas, labat pelnischu few deenischku maissi ar kautkuru darbu, nekā sawu mundeeru walfajot wehl tahlak tahdā noluhkā, kā wini tagad to domā. Kā mana ustrizigā laulatā draudšene tu buhsti man palihdšiga. Es palaujos us Deewu, kas ir taisnis fogis. Esmu ruhpejees tīfai par armijas labklahšanas, ne-eewehrodams nemas sawus patigos labumus. Tas naw tas zefsch, kā fewi usturet, preefch ta wahjasetu isredset zitus zelus, bet es to newaru. Es neko wairs nezeru preefch fewis eemantot, ari to ne, ka eewehros manu godigo kolposchānu armijā pa wairak nekā 40 gadeem. Satafees tu us to, ka mums nu jahsiwo weentuligi un trubzigi. Pahrdodi wifu, kas leeks, tīfai manas grabmatas, semes kartes un rokrastius nepahrdodi, kuzi atrodas kahdā rakstamgaldā. Zilwefam dauds newajaga preefch dšihwes ustura, war laimigis buht ari ar masaku eenahkumu, ja tīfai hirds meerigi pulst un prahts prot pazeltees augstaki par parasto leetu gaitu“.

Tahdā dwehseles sajuhsmā un spehkā generalis dewās zekā. Bet zekā winaam nahjās dšert no wehrmeku bikera wisruhstako

malku. Kalugas pilsebrā ap vīna rateem šalafijās šauschu
publie, šadausija logus un kleedša vīnam pakal: „Ķerat vīnu,
ķerat vīnu, tas ir tas nodewejs!“ Tīfai polizijai īdewās vīnu
no negeheem atfargat. Ari Peterburgā pa eelam gandribs ne-
drihstieja rahbitees. Tīfai pats ķeisars vīnam palīfa wehl lab-
wehligs, šo vīnšch apleezina šahdā wehstulē, ša šchi ķeisara
labwehliba vīna afinojofchās wahlis bijusi tā dšeedinoscha eška.
No šawas muischas reis vīnšch dewās uf Peterburgu, šahdu
ķeisara šwehtku deenu šwehtit. Eenahzis Seemas pīlī peexem-
šchanas šahlē, peedšhwoja to, ša neweens vīnu wairs neap-
šweizinaja, un tapehž noštahjās malā pee šahda loga. Te durmis
atwehrās un eenahža ķeisareene Elisabeta. Ķeraudšhjuš generalī
Barclay'u, tā wīšem pagahja garam un abas rofas šneegdama
vīnu ušrunaja aifgrahbjofchā balšē. Kad nu ķeisareene bija aif-
gahjuš, tad tīf wehl wīš, šas nupat vīnu nepašina, dewās pee
vīna, it širfnigi vīnu apšweizinat. Šchis peedšhwojumš vīnu
tā šatreēja, ša pehž šahda laika šastima ar tīšfu.

Wehlat nahža vīnam atkal ari goda deenas. Frantschu
armijas drufšas gan bija aifdrihtas pahr Kreewijas robescham,
bet Napoleons, jaunū armiju šadabujis, gribeja šaru turpinat.
Tad ķeisars Alekšanders negribeja agraki meeru mešt, šamehr
šchis meera trauzetajs pawīšam buhtu īšnīhjinats. Tapehž
vīnšch šabeedrošās ar Pruhšijas ķehniu un pehžat ari ar
Auštrijas ķeisaru, un tā karšch turpinajās. Nu ari generalis
Barclay's atkal dabuja šarot. Wīnšch eenehma zeetofšni Ķornu.
Špošcha ušwara vīnam bija lihds ar pruhšcheem šaujā pee
šulmas. Kad širšs Kutufowš mira, tad šahdu laiku Barclay's
ari bija par wīršpawehlneeku šaweenotām armijam. Leelajā
šautu šaujā pee Ķeipzigas pilšehtas vīnšch wadija šara-špehka
žentru. Par šaweem nopelneem šchinē šaujā vīnšch tīfa pa-
augštinatš par grafu. Un tā vīnšch gahja no šaujas uf šauju
lihds Parīšes wahrteem. Par šcho beidšamo šauju pee Parīšes
vīnšch tīfa eezeltš par šeldmaršchalu. Pehž Napoleona aifšehg-
šchanas no Elbas šalas atkal bija šakaro ar frantscheem.
1815. gadā Barclay's otrām lahgam eeweda kreewu armiju lep-
najā Parīšē, par šo vīnšch tapa pagodinats ar širšta goda
wahrbu. No kreewu ordeexem, goda šihmem vīnam šau wīš
bija tā Andreja un Ķorga pirmās šchķiras ordeni. No pruhšchu
ķehnika vīnšch dabuja melnā ehrgka ordeni, no Auštrijas Ma-
rijas Teresšijas ordeni un no Londonas pilšehtas šelta goda šo-
binu, ar dimanteem īšrotatu.

Ķomehr šawā širšsprahštā vīnšch palīfa tīšpat weenteešgš,
šahds lihds šchim bija. Wīna adžutants Ķoewenšternš šahštā,
ša Parīšē vīnu wadžašēja uššuhot ar godbihšibu. Šaur grubto
eewainojumu vīnšch tīfai šehnam wareja kušetees, bet tomehr
eewehprojams bija wīšā šawā kušibā un īšfatā. No auguma

winsch bija ļoti skaits un sešā nopeetns. Rahdā gihmetnē, ko sībmējis mahšlineeks Senffs Tebrpatā generāka wezuma deenās, winsch isskatas deesgan laipnigs. Ar wahrdeem winsch bija stops, bet pret apafschneekeem bija lehnigs, lamatees un bahritees winsch nemihleja. Reweens generalis tā naw rubpejees un gahdajis par to, ka lai saldatam buhtu wišs, kas wajaslīgs, kā Barcklay's to darija. Zeenits winsch tika no isskatra, bet kreemu saldatas preefch sewis fahuhminat winam laikam nefad ne-buhtu isdeweēs.

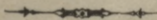
Tikai 3 meera gadus Barcklay's dabuja nobshwot fawēju starpā. Lai waretu isahrstetees ahrsemēs, winsch dabuja atwaktinajumu us 2 gadeem lihds ar zeka naudu. Winsch nebma lihds kabdu 14 gadus wezu radineezi, gribedams gahdat par winas isglibtošchanu tajā laikā. Šchi nu wehlat, 83 gadus weza buhdama, uskrastija no šcha zekojuma, ko ween aminēja. Wina stabta: „Wehs zekojām no Beckhofas ischetrās kareetēs ar pasta sirgeem. Ar bailem un fahpem redsejām, zif stipri dahrgais wihrs zeeta. Beeschi ween, kad krampsi par dauds raustīša wina fruhis, bija jaapstahjas, tad winsch pagahja kahdus fokus, wadits no ahrsta, kas bija panemis lihds. Kad krampsi bija pahrgahjuschi, tad brauzām aikal tahlat; braukdams winsch mubs usluhfoja tif laipni un eepreezinofchi, ka mums wiseem ašaras bira. Rebijām wāirs tahtu no Insterburgas pilsehtinas Pruhšijā, kad ahrstis noteiza, ka tahlat šimneeks newarot brauti. Adjutantis us weena pasta sirga aishahja papreefchu meklet kabdu mahjas weetu. Man bija jaishahpi, lai ahrstam buhtu weeta. Zif mihli winsch mani usluhfoja, mans dahrgais frustehwos! Wiš fulaini dewās tahlat us Insterburgu, naktsmahju fagatawot, jo tajā masajā medibu mahšā, kura bija atrasta, tikai winam un wina wistuwakeem bija weetas. Tai paschā nakti (16. maijā 1818. g.) dahrgais šimneeks tika aisskautis muhschigōs dshwoklōs, pehz kureem winsch fawā firbt jau ilgi lihfoja. Krustmahie man fahzija ar ašaram azis: „Tewi winsch peemineja fawā pehdešā wahrbdā un wehlejšās, ka lai tewi mihlesot it kā wina behrnu“.

Pruhšču kehnišč fuhitija ahrstus, wina atdshsuschās meefas eefwaidit. Ir wehl usglabajusees ahrsta rakstītā apleeziba, kusch winu usschehrbis. Subitija ari kareiwjus, kas godam pawadisa lihki lihds pruhšču robescham. Šchileitschen zeemā pee Insterburgas, kur wina firbs paglabata kabdā fudraba traufā, ir peemineklis zelts, ko diwi wezi saldati wehl schodeen fargā. Pruhšču kehnišč to zehla „kara-wadonim, kusch tautu atswabinaschanaš karā 1813., 1814. un 1815. gadōs fabeedrotos karafpehkus wadijis pee sposchas uswaras“.

Rīgā, Daugawas malā, wina lihkis godam tika fanemts. Garidsneeki no luterānu un no pareisizigo draudsem pahrōs pa abesām pusēm gahja fahrkam lihds un trihs ihšas runas no-

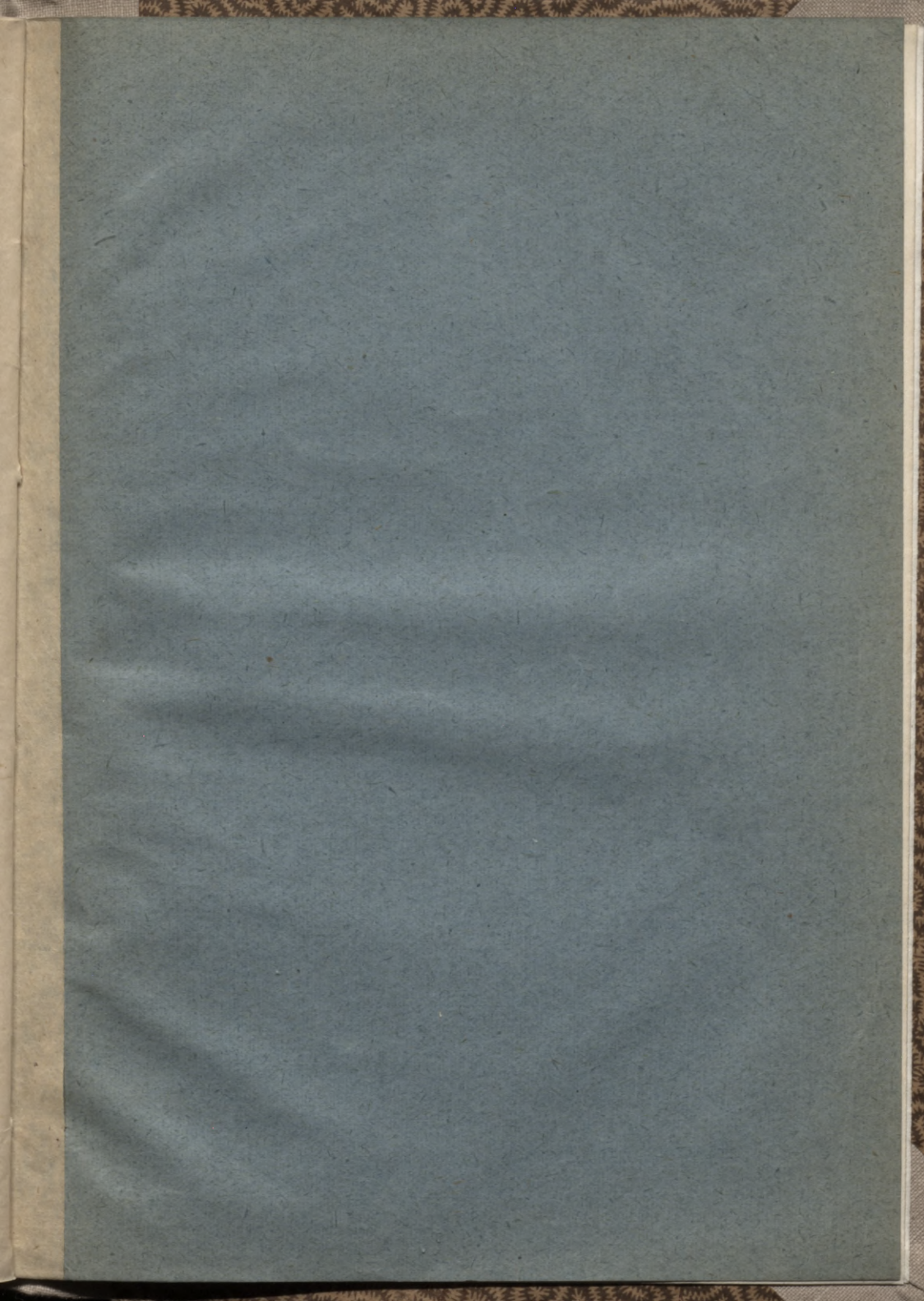
tureja. Ari Baltas Jahna basnizā eeneša sahrku un tureja runu. Paglabāšana notika Beāhof muišā. Runu tureja Hallistes mahzitajs Bergs. Kapa peemineklis, loti warens un skaists, tur zelis no kara-beedreem. Pee šā peemineka ari kahdi wezi saldati goda-wasti tur. Kad šweitijs peemiu 1812. gada karam 26. augustā 1912. gadā, Borodinas kaujas beenā, no Peterburgas atfuhits kahds generalis, nolikt selta medali us Barklay'a kapu; tahds pais medalis nowehlets firsa Kutusowa kapa peemineklim.

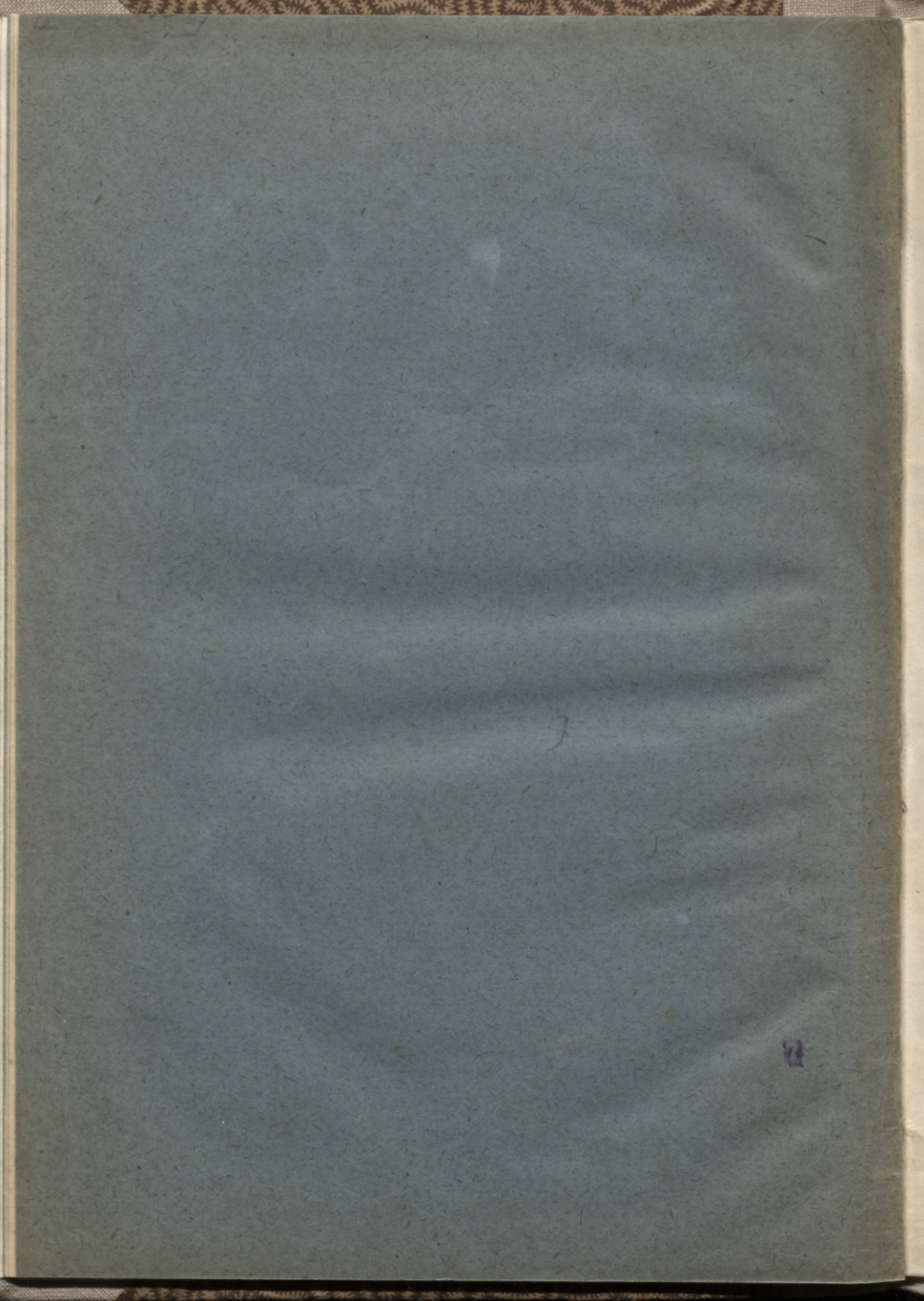
Widsemē šā augstā goda-wihra peemina paliks neais-
mirstama.

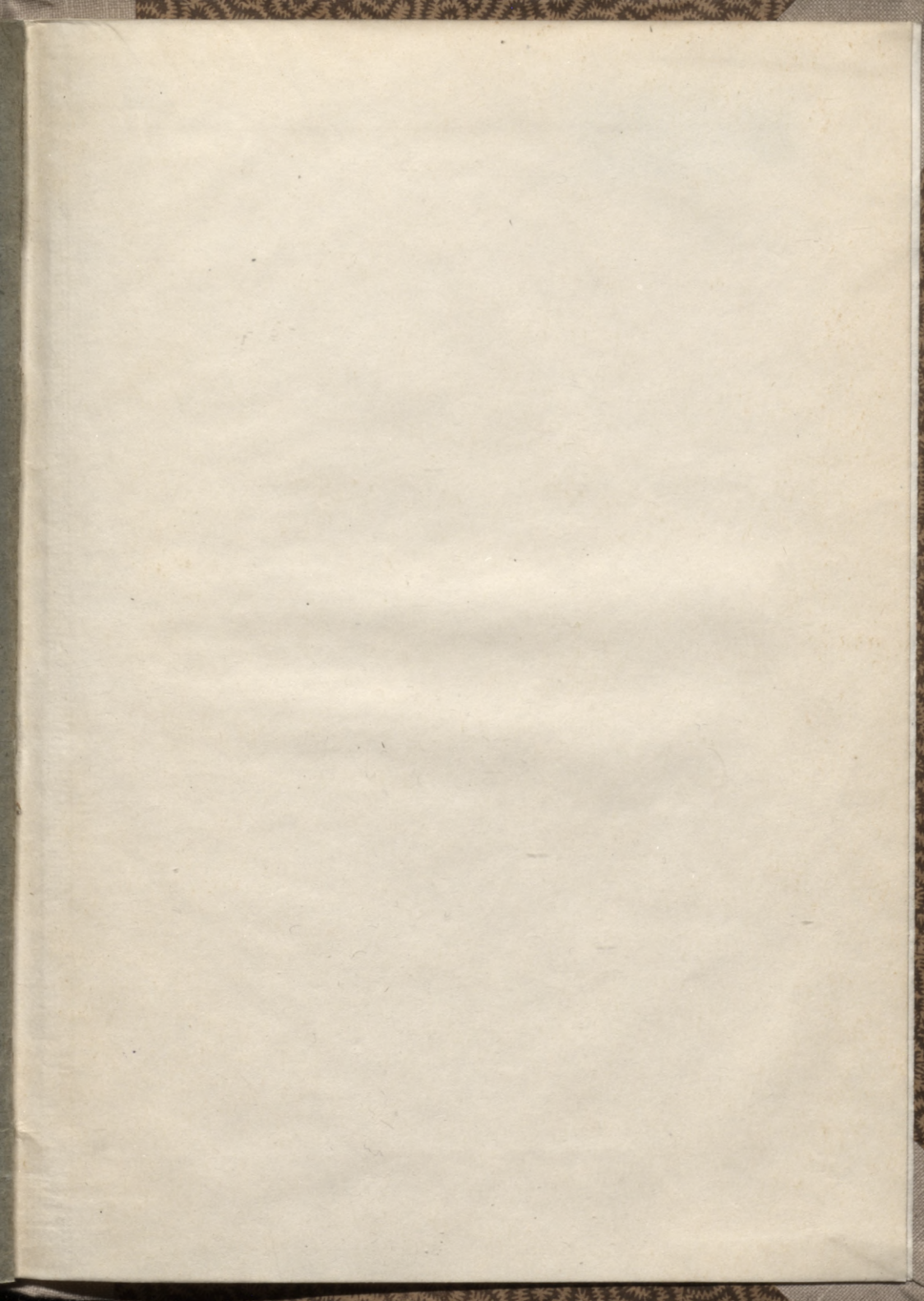

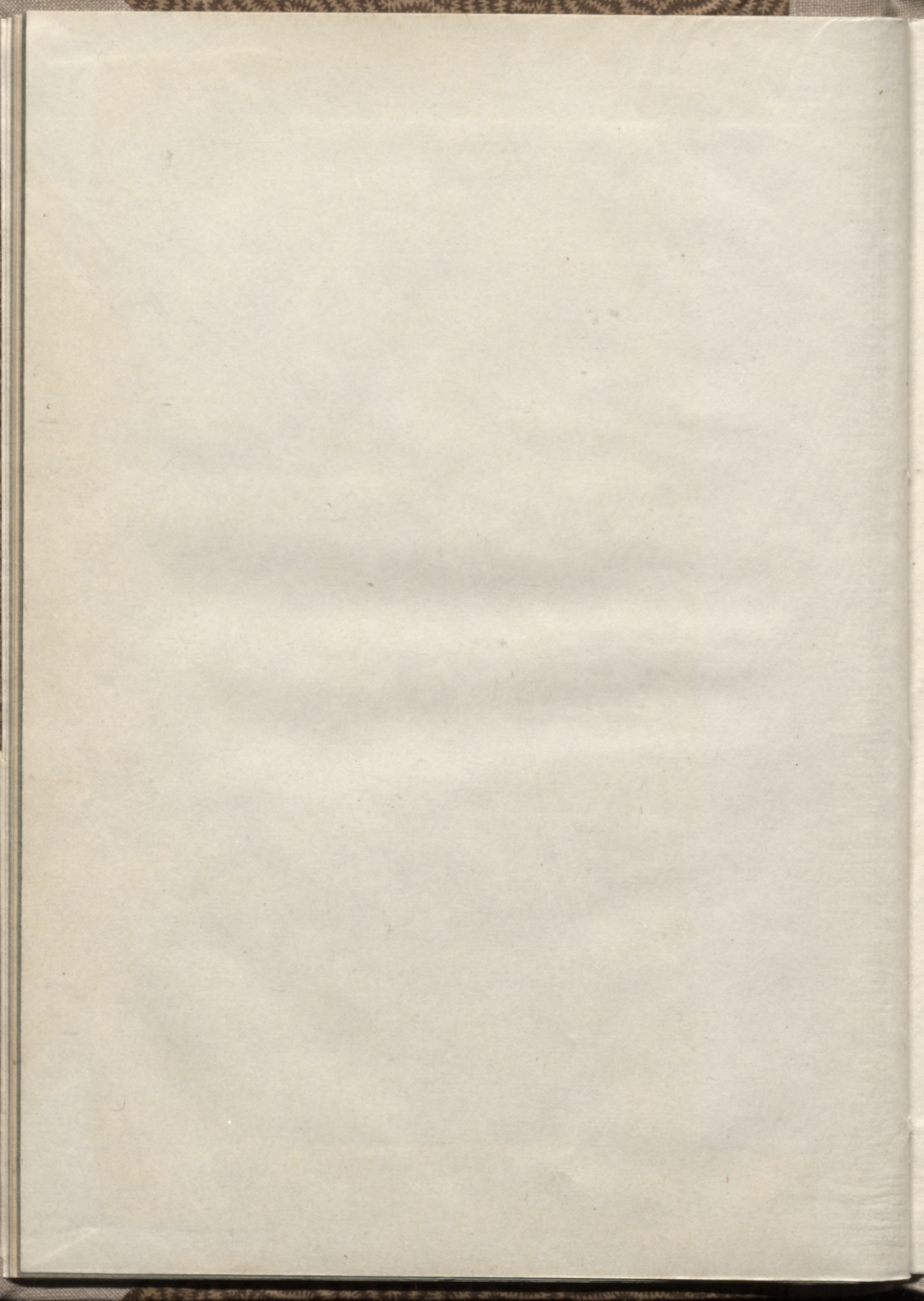
turca. 31. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

...

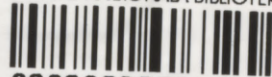

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0303029276